

**Звіт завідувача кафедри
історії української літератури
Олени МАТУШЕК
про роботу у 2024–2025 навчальному році,
доктора філологічних наук, професора**

1. Робота з кадрами

Склад кафедри історії української літератури:

Загальна кількість науково-педагогічних працівників – 10; ставок – 9,5.

Кількість докторів наук, професорів – 2, ставок – 2.

Кількість докторів наук, доцентів – 1.

Кількість кандидатів наук, доцентів – 7, ставок 6,5.

Кількість аспірантів денної форми навчання – 2, заочної форми – 1.

Кафедра 1 мобілізованого до лав ЗСУ.

2. Навчальна робота

Загальне навчальне *навантаження кафедри склало 5433 год.* Воно виконане у повному обсязі, крім годин, що пов'язані зі зміною контингенту, зміною навчальних планів, вибором мфд й академвідпустками.

Заняття протягом року велися у дистанційній формі.

Кафедра *забезпечує* викладання основних курсів для спеціальності 035 «Філологія», спеціалізацій 035.01 «Українська мова і література», 035.033 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша польська», 035.034 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша російська», 035.08 «Класичні мови та літератури (переклад включно)» та 061 «Журналістика». Викладачі кафедри також ведуть наукові семінари за основною спеціалізацією й пропонують свої курси для міжфакультетських дисциплін.

Викладацький склад кафедри забезпечує *читання всіх фахових курсів* та спецкурсів з історії української літератури, а саме: «Історія української літератури Х-XVIII століть», «Історія української літератури першої половини ХІХ століття», «Історія української літератури другої половини ХІХ століття», «Історія української літератури кінця ХІХ – поч. ХХ ст.», «Історія української літератури ХХ століття», «Історія української літературної критики», «Українська література в контексті культури», «Лірична поезія 20-40-х років ХХ століття», «Біблія і українська література», «Літературознавчий аналіз середньовічного й ранньомодерного тексту», «Літературне редагування», «Інтермедіальні аспекти української літератури», «Українська драматургія 20-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст.», «Польська література», «Мілітарний дискурс української літератури ХХ століття», «Історія українського літературознавства» та інших.

З кожної дисципліни викладачі кафедри *розробили навчально-методичні комплекси*, оновили *робочі програми*, конспекти лекцій, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів, питання до іспитів і заліків, пакети екзаменаційних білетів, списки питань до контрольних робіт та іспитів, а також критерії оцінювання знань і вмінь студентів. Викладачі кафедри регулярно публікують навчально-методичні матеріали з відповідних дисциплін. У

навчальному процесі широко застосовуються сучасні мультимедійні технології, інтерактивні засоби навчання (презентації, аудіолекції, спілкування викладачів і студентів у режимі онлайн тощо).

Для студентів спеціалізації «Українська мова і література» розроблено програми атестаційних іспитів, методичні вказівки для виконання курсових робіт та кваліфікаційних робіт. Проведення педагогічної та асистентської практик забезпечене відповідними програмами та базами, серед яких – Харківський ліцей №6, Харківський ліцей № 23, Харківський ліцей № 116, Харківський ліцей № 149, Харківський ліцей № 105, Харківська спеціалізована школа № 119, Харківський ліцей № 104.

Кафедра керується стандартами вищої освіти та освітніми програмами для студентів спеціальності В11 та 035 Філологія, спеціалізації українська мова і література.

Запровадження нових спеціалізацій та ОПП

Запровадження нових навчальних дисциплін

Викладачами кафедри розроблена тематика курсів для формування індивідуальної траєкторії навчання студентів, а саме – «Літературний побут» (2 маг), «Науковий семінар з літератури» (2 маг.), «Спецкурс з теми дисертації» (3 асп), ведеться укладання відповідних робочих програм.

Дистанційне навчання

Усі викладачі кафедри опанували засоби для здійснення дистанційного навчання, а саме – успішно працюють на платформах Moodle та Googleclassroom,

Для проведення онлайн лекцій, практичних занять, кураторських годин використовуються такі платформи, як Zoom, Googlemeet, Facebookroom, Viber, а також створюються закриті групи в соціальних мережах (як правило, для наукових семінарів). Для проведення занять готуються презентації й т. ін.

Було скориговано самостійну роботу студентів.

Кваліфікаційні роботи й атестаційні іспити

Кафедра керувала кваліфікаційними роботами 9 магістрів (5 на денній і 4 на заочній формі навчання) та 19 бакалаврів (усі – денної форми навчання). Захист кваліфікаційних робіт студентів продемонстрував здатність більшості випускників до самостійної дослідницької роботи.

Під час атестаційного іспиту з історії української літератури студенти показали здебільшого високі результати.

Підвищення кваліфікації, виконання плану стажувань

Протягом навчального року викладачі кафедри пройшли стажування за кордоном: Наукове стажування в Université de Caen Normandie за програмою PAUSE Проблема ідентичності та література романтизму, проф. Борзенко О.І. 2024-25;

«Debaty polsko-ukraińskie. Interkulturowość dialogu akademickiego wśród studentów uczelni wyższych» (вересень – грудень 2024) (доц. Антонович С. О., Трофименко Т. М.);

«Międzynarodowe Debaty studenckie Europa Środkowo-Wschodnia: teksty i konteksty» (доц. Антонович С. О., Трофименко Т. М.).

Методична робота

Усі викладачі зробили навчально-методичні комплекси дисциплін й опублікували їх на сайті факультету.

Кафедра в інтернеті та соцмережах

Інформація щодо складу кафедри, її наукової, навчально-методичної роботи та подій виставляється на базі сайту філологічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна (адреса: <http://philology.karazin.ua/>), а також на сторінках «Кафедра історії української літератури Каразінського» та «Досвід викладання української літератури» у мережі FACEBOOK.

Доц. Савчук Г. О. організував Науково-методичний семінар «Інноваційні практики, цифрові та медіатехнології в сучасній філології та журналістикознавстві» 29 квітня 2025 р.

3. Наукова діяльність

Кафедра стала співорганізатором Міжнародної наукової конференції «Сюжет – міф – ідеологема: Стратегія трансформації в ранньомодерному дискурсі України» (Харків, 25-26 жовтня 2024 р.), Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Від бароко до постмодерну: літературний вимір буття», присвячена світлій пам'яті професора Леоніда Ушкалова (25-26 листопада 2024 р.); Міжнародна наукова конференція «Творчі інтенції «Дітей війни»: від «втраченого покоління» – до дітей цифрової епохи (23 жовтня 2024).

Кафедра працює над науково-дослідною темою «Література як форма збереження етнокультурної ідентичності українців» (номер теми НДР 0125U002386)..

Протягом 2024 – 25 навчального року викладачі й аспіранти кафедри опублікували **8 статей** у фахових виданнях України категорії Б; **монографія** опублікована проф. Ісіченком Ю.А.:

Архієпископ Ігор Ісіченко. УГКЦ: зацікавлений погляд. Львів: Свічадо, 2025. 100 с.

Результати наукової роботи кафедри відображені в чотирьох науково-популярних *статтях*.

Кафедряни брали участь з доповідями у численних міжнародних і всеукраїнських конференціях (зафіксовано у звіті з наукової роботи).

Члени кафедри працюють в редакційних колегіях фахових видань. **Борзенко О. І. та Ісіченко Ю. А.** – у редакційному штаті журналу «Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна». Серія «Філологія» (karazin.ua).

Захист дисертацій, робота з аспірантами та докторантами

Кафедра успішно забезпечує викладання на III рівні навчання. Аспірантам денної й заочної форм навчання викладаються курси: «Парадигми сучасної філології», «Бароко: містика тексту», «Рецепція Біблії в українській літературі XIX–XX ст.», «Українська постмодерна проза», «Наукові дослідження: методологія, методика, стандарти презентації», «Українська лірика 20-40 рр. XX ст.».

Викладачі кафедри (Антонович С. О., Борзенко О. І., Матушек О. Ю., Сподарець М. П.) здійснюють *керівництво* написанням роботи на ступінь доктора філософії. Професор Борзенко О. І. здійснює наукове консультування докторської дисертації Даниленко Л. В.

Члени кафедри регулярно виступають експертами кандидатських дисертацій, готують відгуки на автореферати дисертацій та беруть участь у захистах як офіційні опоненти (проф. Ісіченко Ю. А.) й рецензенти (Кремінська І. М., Антонович С. О.)

Організація наукової роботи студентів та її результати

Куратор студентського наукового товариства Г. О. Савчук став організатором III Всеукраїнської студентської конференції «Коворкінг 3.0.: мовознавство, літературознавство»

Члени кафедри здійснюють керівництво науковою роботою студентів у наукових семінарах та готують їх до участі у студентських наукових конференціях. Щороку студенти-семінаристи кафедри беруть участь у студентських конференціях, що організовуються як філологічним факультетом і СНТ, так і іншими ЗВО України:

Доц. Кремінська І. М. підготувала до участі в конференціях студенток I курсу магістерського рівня з доповідями:

1. у X Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання інформаційної діяльності: теорії та інновації», яка відбулась онлайн 20 березня 2025 року в Національному університеті «Одеська політехніка» (Д. Бут, І. Молчанова, Д. Тарасенко);

2. у X Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених «Пріоритети сучасної філології: теорія і практика», яка відбулась онлайн 10–11 квітня 2025 року в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка (Д. Бут, І. Молчанова, Д. Тарасенко).

Доц. Головка Л. Г. підготувала до участі в X Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених «Пріоритети сучасної філології: теорія і практика», яка відбулась онлайн 10-11 квітня 2025 року в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка (О. Тирнов, В. Шитюк).

Проф. Матушек О. Ю. підготувала до участі у Всеукраїнській студентській науковій онлайн-конференції «Коворкінг 3.0.: мовознавство, літературознавство, журналістикознавство», яка відбулася 8 квітня 2025 року в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, студентів I магістерського рівня Оксану Комякову та Анну Черкасову, чий публікації є в збірнику матеріалів.

Кафедра брала участь у організації й проведенні конкурсу Т. Шевченка і конкурсу студентських наукових робіт.

4. Робота зі вступниками, профорієнтаційна активність, сприяння працевлаштуванню

Викладачі кафедри беруть активну участь у роботі МАН: консультують учнів та вчителів, які керують науково-дослідною роботою школярів, рецензують роботи, оцінюють роботи як члени журі на районному й обласному рівнях. Доц. Сподарець М. П. працює у секції «Українська література» як член журі;

доц. Антонович С. О. керує секцією «Фольклористика» на обласному конкурсі-захисті учнів-членів МАН.

Доц. Телехова О. П. й Антонович С. О. були членами журі секції Українська література XXIV Каразінського колоквиуму (12 квітня 2025).

Кафедра була співорганізатором зустрічі з випускниками різних років і стейхолдерами (квітень, 2025).

На кафедрі постійно оновлюється інформація про працевлаштованих випускників і для працевлаштування випускників.

5. Міжнародне й міжвузівське наукове співробітництво

Науковці кафедри історії української літератури постійно підтримують творчі контакти з ученими Польщі. Зокрема налагоджено постійні зв'язки з Варшавським університетом (Кафедра міжкультурних досліджень Центрально-східної Європи). Ми працюємо над спільними науковими проектами щодо спілкування між студентами й вивчення польсько-українських культурних взаємин. Зокрема, кафедра історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та Кафедра Міжкультурних досліджень Центрально-Східної Європи Варшавського університету успішно реалізували спільні проекти: «Debaty polsko-ukraińskie. Interkulturowość dialogu akademickiego wśród studentów uczelni wyższych» (вересень – грудень 2024) (доц. Антонович С.О., Трофименко Т.М.) та

«Międzynarodowe Debaty studenckie Europa Środkowo-Wschodnia: teksty i konteksty» (доц. Антонович С.О., Трофименко Т.М.), у рамках яких делегації студентів і викладачів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна відвідали Варшавський університет, де відбулися тематичні зустрічі й лекції.

6. Організаційна робота

Кафедра організувала цикл гостьових лекцій та зустрічей із фахівцями:

Анцибор Д. В., кандидат філологічних наук, автор книг «Під подушку чи під ялинку? Антропологічне дослідження свят» та «Дреди, батли і “стіли”». Лекція на тему «Масниця: традиційні обряди та фольклорні жанри», 26 лютого 2025 р.

Доц. Кобилко Н. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін та українознавства Харківського національного університету внутрішніх справ. Лекція на тему «Феномен химерної прози в українській літературі», 26 березня 2025 р.

Проф. Алессандро Акіллі, Slavic Languages and Literatures, Dipartimento di Lettere, Lingue e Beni Culturali, Università degli Studi di Cagliari. Лекція на тему «Заборонене літературознавство в підрадянській Україні: дві статті Василя Стуса про українську поезію», 16 квітня 2025 р.

Проф. Гребенюк Т. В., гостьовий професор Інституту україністики Варшавського університету. Лекція на тему «Метамодернізм в українській літературі та кіно», 2 квітня 2025 р.

Проф. Філоненко С. О., доктор філологічних наук, професор кафедри філології Українського католицького університету. Лекція на тему «Жанрові стратегії української радянської літератури для дітей та юнацтва 1930–40-х років (Микола Трублаїні, Олесь Донченко, Володимир Владко)», 26 березня 2025 р.

Проф. Харлан О. Д., доктор філологічних наук, професор кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства Бердянського державного педагогічного університету. Лекція на тему «Голоси міст: сучасна українська проза про ландшафти воєнного часу», 12 березня 2025 р.

7. Виховна робота, академічна доброчесність

Кафедра працює над академічною мобільністю викладачів, науковців та студентів.

Куратори регулярно проводять кураторські години, присвячуючи їх культурним подіям і відомим постатям.

Доц. Сподарець М. П., доц. Кременська І. М., доц. Телехова О. П. провели вебінар для студентів «Академічна доброчесність у навчальному процесі філологів-україністів» (квітень 2025).

23квітня 2025 р. провели разом із ЦНБ вебінар «Скарби й лабіринти Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна».

Проблеми для вирішення:

1. Організувати рекламу ОПП, що готують спеціалістів для сучасного ринку праці. Запропонувати її абітурієнтам та заповнити вакантні місця студентами на ОПП «Українська мова і література», «Українська мова і література та українська мова як іноземна» (маг.), «Українська мова і література і літературне редагування», «Українська мова і література та англійська мова» (бак.), а також на ОПП зі спеціальності 014 Середня освіта.

2. Збалансувати навчальні плани нових і діючих ОПП.

3. Активізувати публікування статей у індексованих фахових виданнях.

4. Інтенсифікувати процес електронного документообігу, повністю перевівши туди протоколи, НМК, розклади, графіки, індивідуальні плани й т. ін.

5. Активізувати міжнародну діяльність.

6. Звернути особливу увагу на дистанційну форму навчання та її технічне й методичне забезпечення.

7. Пожвавити роботу з аспірантами.

8. Звернути увагу на налагодження комунікації між студентом і потенційним працедавцем.

9. Провести низку заходів для ознайомлення студентів із засадами академічної доброчесності.

ПРО РОБОТУ ЗАВІДУВАЧА **проф. Олени МАТУШЕК**

1. Навчальна робота

Навчальне навантаження у 2024-25 році становило 554 годин. Протягом звітного періоду виконувала таку навчальну роботу:

- навчальний спецкурс «Біблія і українська література» (035 Філологія, денна й заочна форми навчання, філологічний факультет, спеціалізація українська мова і література, магістри, II курс);
- спецкурс «Польська література» (035 Філологія, денне відділення, філологічний факультет, спеціалізація українська мова і література, бакалаври, III курс);
- навчальний курс «Історія української літератури другої половини XIX століття» (035 Філологія, денна форма навчання, філологічний факультет, спеціалізація українська мова і література, бакалаври, II курс);
- навчальний курс «Історія української літератури X-XVIII ст.» (035 Філологія, заочна форма навчання, філологічний факультет, спеціалізація українська мова і література, бакалаври, I курс);
- брала участь у роботі приймальної комісії зі вступу до аспірантури;
- керувала асистентською практикою у магістрів;
- брала участь в атестації бакалаврів та магістрів.

2. Методична робота

- Підготувала конспект лекцій з курсу «Історія української літератури X-XVIII ст.». і розробила РП цієї дисципліни;
- готувалася до аудиторних занять;
- підготувала НМК навчальних дисциплін;
- виконувала обов'язки гаранта освітньої програми «Українська мова і література»;
- оновлювала та доповнювала навчальні, методичні демонстраційні та тестові матеріали.

3. Наукова робота

Брала участь у конференціях, виступи з доповідями:

1. Міжнародна наукова конференція «Сюжет – міф – ідеологема: Стратегія трансформації в ранньомодерному дискурсі України» (Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 25-26.10.2024).

2. Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю «Від бароко до постмодерну: літературний вимір буття», присвячена світлій пам'яті професора Леоніда Ушкалова (ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 25-26.11.2024).

3. III Міжнародні Кронеберзькі читання «АНТИЧНІСТЬ – КЛАСИКА – СУЧАСНІСТЬ» (Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 10.10.2024).

- Готувала рецензії на монографії та статті у фахових виданнях:

1. «Свята апостолка і первомучениця. Апокрифічні Діяння Павла і Теклі в руській традиції» Дарії Сироїд, доцентки кафедри літургійних наук Філософсько-богословського факультету Українського Католицького Університету.

2. «Становлення і розвиток української літературознавчої медієвістики» Назара Федорака, доцента кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка Львівського національного університету імені Івана Франка.

3. Рецензія на монографію проф. Борзенка О. І. «Романтики у пошуках ідентичності»

4. Рецензія на статтю «Діалогічність як вияв інтертекстуальності у проповідях Йоаникія Галятовського», подану до фахового видання «Українське літературознавство. Випуски 87; 88».

Підготувала студентів I магістерського рівня Оксану Комякову та Анну Черкасову до участі з доповідями у Всеукраїнській студентській науковій онлайн-конференції «Коворкінг 3.0.: мовознавство, літературознавство, журналістикознавство» (08.04.2025 ХНУ імені В. Н. Каразіна). За результатами конференції є публікації у збірнику студентських робіт.

4. Організаційна робота

- працюю у вченій раді факультету та Вченій раді університету;
- проводжу засідання кафедри.

5. Виховна робота

- проводила профорієнтаційну роботу серед учнів-членів МАН;
- брала участь в організації зустрічі з випускниками у рамках «Тижня кар'єри».

6. Міжнародна діяльність

Готувала колективну наукову монографію до друку за темою «Лабіринти літературного тексту» у рамках співпраці з Варшавським університетом.

Звіт затверджено на засіданні кафедри історії української літератури
Протокол № 17 від 26 червня 2025 року

Завідувач кафедри

Олена МАТУШЕК

Декан філологічного факультету

Євгенія ЧЕКАРЕВА